Tilak Maharashtra University Pune

University Campus, Gultekdi, Pune 411037
Phone - 020-24266700/24261856

Faculty of Distance Education

FIRST YEAR B. A. IN SOCIAL SCIENCES

Home Assignments for Internal Assessment (2009-2010)

No. of Copies : 400

Read Following instructions carefully before writing Home Assignments and follow them.

- Home Assignments are integral and compulsory part of the programme.
- Home Assignments help you even in preparation for annual examination.
- There are 5 Home Assignments for each subject (Total 30 assignments.)
- Each Assignment carries 16 marks.
- 80 marks in all for one subject.
- The marks you acquire in one subject will be converted into the marks out of 20.
- There is separate passing for Internal Assessment.
- Minimum 8 marks, out 20 are required for passing.
- For essay type question you are supposed to write an answer of length of two to three sides of a fullscpae paper.
- Answer with proper introduction and conclusion are treated as an ideal.
- Your answer should cover all points and sub-points of the related topic.
- Assignments sent after due date will be charged late fee.
- While submitting assignments after due date attach DD of said amount of late fee.
- Demand Draft should be drawn in the name of 'Secretary, Tilak Maharashtra University, Pune.'

ALL THE BEST

Indian Economy (EG -1)

Q. 1 Answer the following questions in 8-10 lines each.

a) What is meant by density of population?

b) What is meant by cropping pattern ?

c) What is meant by poverty ?

d) What is meant by deficit budget ?

Q. 2 Answer the following questions in 25-30 lines (any two)

a) Explain the structural changes in Indian economy after independence.

b) State the reasons and remedies for rural unemployment.

c) State the problemes arises with industrial development.

d) State the characteristics of sick industries.

Q. 3 Write short - notes (any two)

a) Structure of population.

b) Importance of agriculture in Indian ecomomy.

c) Types of land holdings.

d) Objectives of agricultural development in planing period.

Q. 4 What is meant by mechanisation of agriculture? State the merits and demerits of mechanisation.

Q. 5 What is meant by industrialisation? State the importance of industrialisation.

Introduction to Sociology (SG-1)

Q. 1 Answer the following questions in 8-10 lines.

1) Write interrelationship between sociology and anthropology.

2) State types of social institutions.

3) Write types of culture.

4) State means of social control.

Q 2 Answer the following qurstions in 25-30 lines (any-two)

1) Which are the functional prerequistes of society?
2) Write stages in the development of socialization.
3) Write characteristics of caste.
4) State elements of state.

Q. 3 Write short notes (any-two)

1) Functions of religion.
2) Role of education in social change and modernization.
3) Write types of exchange.
4) Merits and demerits of division of labour.

Q. 4 Define family. Write Functions of Family.

Q. 5 Explain stages in the development of state.

Modern India (HG -1)

Q. 1 Answer the following questions in 8 - 10 lines each.

1) Write any one of the features of Indian Renaissance.
2) What were the aims of Indian Home Rule League?
3) What do you understand by 'Khilaphat Movement'?
4) Write the clauses in the Crip's Commission.

Q. 2 Answer the following questions in 25 - 30 lines. (any two)

1) What was 'Queen's Proclaimation of 1858'?
2) Give information of 'Drain of Wealth Theory'.
3) Describe in short Non-Brahmin movement in Maharashtra.
4) Write any five features of Indian Constitution.

Q. 3 Write short notes. (any two)

1) Causes of Uprising of 1857 (any2)
2) Swadeshi Movement.

3) Features of Sarvodaya (any 4)

4) Any 3 objectives of Indian Foreign Policy.

Q. 4 Give information about ‘Satyagraha Movements’ in India prior to 1920.

Q. 5 What is armed revolution ? Evaluate revolutionary activities in Maharashtra.

Introduction to Political Science (PG - 1)

Q. 1 Answer the following questions in 8-10 lines.

1) State the nature of Political Science.
2) Discus the ‘Force Theory’ of state.
3) Write the importance of Government.
4) State the functions of Political Party.

Q. 2 Answer the following questions in 25 to 30 lines. (any two)

1) Discuss the essential elements of state.
2) Explain in detail the Social Contract Theory of John Locke.
3) Characteristics of Sovereighnty.
4) Write the merits and demerits of Democracy.

Q. 3 Write short notes on. (any two)

1) Stages of the evolution of state.
2) Fundamental Rights and Duties.
3) The various methods of studying Political Science.
4) The functions of Legislature.

Q. 4 Explain the relationship of Political Science with other Social Sciences.

Q. 5 State the functions of a Welfare State. Eplain the concept of ‘India -as a Welfare State’.

Physical Geography (GG -1)

Q. 1 Answer the following questions in 8 - 10 lines.

1) Give the importance of study of physical Geography.
2) Mention the major characteristics of sedmentary rocks.
3) Mention the major characherlstics of ‘Glacier’.
4) State the major types of ‘Seashore’.

Q. 2. Answer the following questions in 25-30 lines. (any two)

1) Explain in detail various types of landforms.
2) Describe the types of physical Weathering.
3) Describe the various depositional land forms formed by rivers.
4) Describe the various erosional land forms formed by sea waves.

Q. 3 Write short notes on (any two)

1) Interior of the earth.
2) Fold Mountains.
3) Types of Volcano.
5) Moraines.

Q. 4 Define physical Geography and, Explain it’s nature and scope.

Q. 5 Discuss the work of the wind and describe the erosional features formed due to wind.

मराठी पेपर - १ (MG-1)
व्यावहारिक मराठी व साहित्यातून समाजदर्शन भाग २
सूचना - सर्व गृहपाठ लिहावेत.

गृहपाठ १ -

१. खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा (शब्द मर्यादा ५००) -१६

'महागडे शिक्षण'

आजच्या जगात शिक्षणाशिवाय पर्याय नाही - समाजाच्या तळापर्यंत शिक्षणासाठी प्रयत्न - प्राथमिक शिक्षणसर्वांसाठी आवश्यक व उपयोगी - पण शिक्षण हे ठराविक वर्गांसाठी मक्तेदारी वाटते - कारण ठाराविक शिक्षण हे अत्यंत महागाचे ठरते - कितीही गुण मिळाले तरी शिक्षणासाठी, चांगल्या संस्थेत प्रवेश आवश्यक - त्यामुळे ठराविक वर्गाची मक्तेदारी - इच्छा असून सुद्धा गुणवान विद्यार्थ्यांना वाव नाही. - यासाठी शिक्षण क्षेत्रात बदल घडवावेत - शिक्षण सर्वांना घेणे शक्य होईल असे प्रयत्न असावेत.

२. 'पावसात भिजा, चिंब व्हा'

पाऊस म्हटले की लहान थोर सर्वांचा आवडता. पावसाची बालगीतांची आठवण - पावसाळी गीतांचा उल्लेख पावसात भिजताना लहान मुलासारखा आनंद, वळीवाच्या पावसाचा आनंद त्याचे वर्णन, अचानक आलेल्या पावसामुळे होणारी लोकांची धांदल पाण्यात खेळणारी व कागदाच्या होड्या करून सोडणारी मुले, पण तोच पाऊस जेव्हा रौद्ररुप धारण करतो- त्यामुळे होणारे नुकसान आपल्या आयुष्यात पाण्याचे महत्त्वाचे स्थान तसेच त्यामुळे पावसाचे महत्त्व पावसाची गरज.

३. 'सिनेमा ते दूरदर्शन'

पूर्वी करमणूकीची साधने मर्यादीत, नाटके, दशावतार असेच फक्त प्रकार,

पडद्यावर चित्र उमटणे ते हालायला, बोलायला लागणे, व मानवी जीवनातील अनुभव सांगणे, हा मानवाच्या बौद्धिक शोधाचा चमत्कार पूर्वीच्या समाजात सिनेमा कलावंतांचा समाजात मानाचे स्थान नव्हते. पण कालानुरुप त्या कलेला मानाचे स्थान मिळाले. चित्रपटाला ठराविक ठिकाणी जाऊन पहावे लागते.

पण कालांतराने हाच चलत चित्रपट दूरदर्शनच्या माध्यमातून छोट्या पडद्याद्वारे सर्व घराघरात पोचला त्यामुळे घरातील सर्व व्यक्तींवर प्रभाव, सिनेमाचा धंदा व्यापक नव्हता पण दूरदर्शनचा धंदा व्यापक आहे यातून काही चांगल्या गोष्टी शिकायला मिळाल्या. पण त्यातूनच काही काळीमा आणणारे प्रकार, त्यातून चंगळवाद, चैन, छानछोकी व वाईट प्रवृत्तींची वाढ समाजात होते. परंतू यामध्ये सिनेमा शोध लावणाऱ्याला दोष न देता समाजाने चांगल्या व वाईटाचे तारतम्य ठेवावे.

४. विनोद निर्मितीलाही बुद्धी लागते.

विनोद हा अनेक प्रकाराचा असतो. विनोद हा वेगवेगळया कारणांनी होतो.

विनोदाचे प्रकार - अंगविक्षेपातून होणारा, शद्बांच्या अर्थाने होणारा, बोलण्याच्या विचारातून, बोलण्याच्या शैलीतून निखळ विनोद निर्माण व्हायला बुद्धीची जोड आवश्यक, विनोद निर्मिती ही समाजातील दोष हसत खेळत दाखविण्यासाठी ते दाष समजण्यासाठी त्या गोष्टींचे ज्ञान असणे आवश्यक आहे.विनोद निर्मितीसाठी सर्व क्षेत्रांची सर्व विषयांची माहिती अचूक असावी लागते मर्म विनोदासाठी त्या मर्माची जाणीव आवश्यक याचे उदाहरण - राम गणेश गडकरी यांचे ठकीचे लग्न ही विडबंनात्मक गोष्ट, तसेच विडंबनात्मक लेखन शैलीला आवश्यक ज्ञान त्या स्वरुपाची प्रतीभा असणे गरजेचे उदाहरणार्थ प्र.के.अत्रे यांचा 'झेंडूची फुले' हा विडंबनात्मक काव्यसंग्रह एखाद्या व्यक्तीचे व्यंग, किंवा न्यून विनोदाच्या अंगाने दाखवणे या सगळयांच्या मर्मावर नम्रपणे व त्याची बोच न वाटता सर्वांसमोर आणणे याला लागणारी प्रतिभा यासाठी बुद्धीची जोड असावी लागते.

५. एक दिवस 'संस्कृतीचा'

संस्कृती या शद्बाला फार महत्त्व आहे. संस्कृती किती प्राचीन त्यावर त्या समाजाचे महत्त्व कळते. संस्कृतीमुळे जगात त्या त्या समाजाची ओळख तयार होते. उदा. भारतीय संस्कृती, ग्रीक संस्कृती त्यांचे वर्णन

कालानुरुप संस्कृतीत बदल घडतात त्या बदलांचे वर्णन-

पूर्वीच्या समाजातील व आताच्या समाजातील संस्कृतीतील बदल त्यामुळे बदलेली समाजाची विचारसरणी सणवार, धार्मिक सामाजिक बदल - सामाजिक बदल जरी घडले तरी भारतीय संस्कदी ही सर्व श्रेष्ठ संस्कृती त्यामुळे एक दिवस तरी आपल्या संस्कृतीसाठी हवा याची जाणीव तरुणपिढीला आहे. त्यामुळेच कॉलेजमध्ये 'ट्रेडिशनल डे' हा प्रकार असतो.

त्यामुळे भारतीय संस्कृती अजून समुळ नष्ट झालेली नाही, होणार नाही.
एक दिवस तरी संस्कृतीची जाणीव तरुण पिढीला होते.

गृहपाठ २रा

वृत्तपत्र आकाशवाणी व दूरदर्शन या तीनही प्रसार माध्यमातील जाहिराती तयार करा?

खालील विषयांचा संदर्भ घेऊन

इलेक्ट्रॉनिक्स वस्तूंच्या दुकानाची जाहिरात

कोणत्याही माध्यमाची जाहिरात करताना महत्त्वाचे घटक (वृत्तपत्र, दूरदर्शन)

१. मध्यवर्ती कल्पना २. मथळा ३. पूरकमथळा ४. संहिता / मजकूर ५. जाहिरातदाराची मुद्रा ६. घोषवाक्य आकाशवाणी हे श्राव्य माध्यमानुसार लयबद्ध शब्दरचना, प्रसिद्ध द्वयर्थी वाक्ये, सुभाषिते, गाणी, म्हणी तसेच द्विअर्थी वाक्यरचना संवादात्मकता

गृहपाठ ३रा अ

१. खालील उताऱ्याचा १/३ सारांश करा. - ७

२. उताऱ्याला शिर्षक द्या. - १

महाभारताने सरस्वतीला अतिशुभा असे म्हटलेले आहे. नुसते शुभा हेच विशेषण कोणाही नदीला तीर्थरुप द्यावयास समर्थ आहे. सरस्वतीही अतिशुभा असल्याने ती तीर्थांचेही शुभातीर्थ झाली तर त्यात नवल नाही.

पृथ्वीवरील लोकांच्या स्वर्ग जाणून घेण्याच्या परिश्रमातून त्या नदीचा उगम झाला. हिचे स्वरुप विद्या स्वरुप असल्याने तिच्या जन्माने स्वर्गधरेतील अंतर आटले आहे. मानवाची प्रतिभा अज्ञानाच्या मेघपटलावर उंचावून अनंताशी समीपता पाहू लागली आहे. असाध्य ते साध्य झाले आहे. त्यामुळे ह्या विद्यास्वरुप नदीला अपूर्व अलौकिकता लाभली आहे. या अलौकिक दर्शनाचे वर्णन कसे करावे? हिचा वर्ण धवल खरा, पण धवल कशासारखा? कुंद कळयासारखा? छे! ही प्राकृत उपमा झाली, सरस्वतीच्या रुपातील धवलिम्याची स्वर्गीयता प्रकटण्यास ही उपमा थिटी आहे त्याला उपमा कुणाची? चंद्राच्या सुधेची, इंदूतुषारांची, पण इंदूतुषारांनी सरस्वतीची स्वर्गीयता प्रकटली, तरी पृथ्वीची जवळीक कशी प्रकटणार? इंदुतुषार का पिता येतील? ओंजळीत धरता येतील? त्याला उपाय इंदुतुषार आणि कुंदकळया यांचा हार करावयाचा मग इंदुतुषार न्हायलेल्या कुंदकळया जशा दिसतील, तसा सरस्वतीचा धवलिमातिचा वर्ज़च धवल नाही तर वस्त्रही धवल पद्माच्या मृदू मृदुल केसांवर हिचे आसन.

अतिशुभा सरस्वती

या उताऱ्यात सरस्वतीचे वर्णन तिचे महत्व महाभारत कालातील सरस्वती म्हणजे विद्या व नदी या दोन्ही अर्थांनी वापरलेला शद्ब तिचे वर्णन स्वर्गातून अवतरताना तिचे दिसणारे लोभस रुप त्याला चंद्राच्या शितलतेची उपमा चंद्राची पृथ्वीशी असणारी जवळीक इंदुतुषार व कुंदकळयांची उपमा त्याप्रमाणे तिचे केलेले वर्णन

ब) डेक्कन एज्युकेशन सोसायटी कर्मचाऱ्यांनी स्थापन केलेल्या क्रेडिट सोसायटीकडे मुलीच्या लग्नासाठी रुपये एक लाख कर्ज रुपाने मागितले आहेत. त्यांचा अर्ज तयार करा.

श्री. व्ही. व्ही. कुलकर्णी
जामदार वाडा,
सर्वोदय नगर,
अहमदनगर.
२०/३/२००८

मा. अध्यक्ष
एम्लॉईज को - ऑप क्रेडिट सोसायटी लि. अहमदनगर यांसी,
स.न.वि.वि.

मी आपल्या को-ऑप क्रेडिट सोसायटीचा गेली पंधरा वर्षे सभासद आहे, माझा सभासद क्रमांक ५४६ हा आहे. माझ्या मुलीचे लग्न असल्याने मला रुपये एक लाख/- इतके अर्थसहाय्य

(कर्ज) तातडीने मिळावे, ही विनंती,

माझी आत्यंतिक निकड लक्षात घेता मला कर्ज मंजूर करावे, ही विनंती

आपला,

(सही)

श्री. व्ही.व्ही.कुलकर्णी

गृहपाठ ४ -१६

प्रश्नाचे उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

१. भारतीय लोकशाही अपयशी ठरु नये यासाठी डॉ. आंबेडकरांनी कोणते इशारे दिले होते? प्रत्यक्षात त्यांचे कितपत पालन झाले?

प्रस्तावना - डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे थोर विचारवंत, पुढारी, लंडन विद्यापीठाची बॅरिस्टरीची पदवी, भारत स्वतंत्र झाल्यावर केंद्रीय मंत्रीमंडळात कायदामंत्री, समतेचा पुरस्कार, दलीतांच्या उद्धाराविषयी तळमळ, भारतीय घटनेचे शिल्पकार.

भारतात लोकशाहीचा प्रयोग यशस्वी होण्यासाठी जातिव्यवस्था व जातिभेद या समस्या कमी करणे आवश्यक. स्वातंत्र्य, समता या मुलभूत तत्वांचा पुनरुच्चार, सनदशीर मार्गाचा अवलंब, अहिंसक चळवळीची परंपरा,

१. घातपाती मार्ग वर्ज्य

२. व्यक्तीपुजेपासून अलिप्त रहा

३. सामाजिक व आर्थिक समता

सामाजिक विषमतेने देश उद्ध्वस्त होण्याची शक्यता-

दलितांवर होणारे अत्याचार, जातीय दंगे, सामाजिक समता साध्य,

समारोप - घटनेने दिलेली समान संधी प्रत्यक्षात अंमलात आली का? तळागाळातील लोकांचे व्यक्तीस्वातंत्र्य सततचे हिंसाचार व दहशदवाद जनता भयभीत, मतदाराला अंध बनविणारी व्यक्तीपूजा

२) 'मराठीवरील संकट हे अस्मितेवरील संकट' या वाक्याचा अर्थ स्पष्ट करुन? लेरवकाने त्यावर सुचविलेले उपाय स्पष्ट करा?

प्रस्तावना ः वि. वा. शिरवाडकर तथा कुसमाग्रज, यांचा पुणे येथे जन्म, शिक्षण अणि वास्तव्य नाशिक, सर्वोा ज्ञानपीठ पुरस्कार विजेते, अलौकिक प्रतिभावंत, उत्तुंग कल्पना शक्ती, जागतिक मराठी परिषदेच्या उद्घाटनाचे अध्यक्षीय भाषण, मराठी भाषेविषयी असणारी तळमळ, म्हणून भाषेच्या संवर्धनाची वाटांरी गरज, इंग्रजी भाषेचे भारतीय भाषांवरील आक्रमण, भारतीय भाषांचे जागतिक स्तरावर घसरत जाणारे स्थान, अतिशय महत्वाची सामाजिक समस्या, त्यामुळे निर्माण झालेले सामाजिक प्रश्न,

भाषेमुळे समाजाची परंपरा, इतिहास, संस्कृती इ. गोष्टी घडतात. शिरवाडकरांचा या समस्येकडे पाहण्याचा दृष्टीकोन संकुचित नसून संयमित व संतुलित आहे.

समारोप : त्यावर उपाय म्हणजे मराठीचे संवर्धन होण्याची गरज आहे. मातृभाषा आहे. मातृभाषेचा आदर असणे गरजेचे आहे. त्यामुळे मराठीचा वापर समाजात सर्वच ठिकाणी जास्तीत जास्त करावा.

३) भारत स्वतंत्र नाही असे शरद जोशी का म्हणतात?

प्रस्तावना : शरद अनंत जोशी, अत्यंत स्फूर्तिदायक पण वादग्रस्त ठरलेले व्यक्तीमत्व, अर्थशास्त्राचे अध्यापक, शेतकरी संघटनेचे अध्यक्ष, भारतीय समाजकरण व अर्थकारण यांची जाण.

लेखकांच्यामते स्वतंत्र्य मिळाले, वसाहतवाद चालूच आहे. स्वकीयांकडूनच शेतकऱ्यांचे शोषण होऊ लागले. शेतमालाच्या कमी किंमतीमुळे शहरी उद्योगांचा फायदा शेतमालाला कमी किंमती, सक्तीची धान्यवसुली, निर्यातीबाबत प्रोत्साहनातील भेदभाव, यामुळे खेड्यातील शेतकरी गरीब राहून त्यांचे नुकसान झाले. आधुनिक वसाहतवादाच्या संदर्भात शरद जोशींनी केलेली स्वातंत्र्याची व्याख्या महत्वपूर्ण आहे. भारतामध्ये अद्याप असे स्वतंत्र्य अवतलेले नाही. अजूनही ब्रिटीश काळाप्रमाणे शेतकऱ्यांचे शोषण होत आहे. शेतकऱ्यांच्या समस्या या अजूनही तशाच आहेत. कारण शेतमालाच्या कमी किंमती - सक्तीची धान्यवसुली - निर्याती बाबतचे पक्षपाती धोरण -

समारोप : स्वातंत्र्य प्राप्तीनंतरसुद्धा देशातील ग्रामीण जनसामन्यांची वसाहतवादी पिळवणूक थांबली नाही. निवडक शहरी भाग्यवंतांना या लुटीचा फायदा होतो आहे. पिळवणूकीचे तंत्र जसे ब्रिटीश काळात शेतकऱ्यांवर अवलंबले जात होते तसेच आजही अवलंबिले जात आहे. त्यामुळेच शरद जोशी यांच्यामते भारताला स्वातंत्र्य मिळूनही भारत स्वतंत्र नाही.

गृहपाठ ५ -

कोणत्याही दोन टिपा लिहा. -१६

१) दुसऱ्या महायुध्दापूर्वीची बटाट्याची चाळ.

प्रस्तावना : पुरूषोत्तम लक्ष्मण देशपांडे, मराठीतील ख्यातनाम विनोदी लेखक, नाटककार, संगीतकार, अष्टपैलू व्यक्तीमत्व, भारत सरकारचा पद्मभूषण पुरस्कार तसेच साहित्या अकादमीचा पुरस्कार

‘बटाट्याची चाळ’ हा एकपात्री अभिनव नाट्यप्रयोग, मुंबई मधील गेल्या शतकातील चाळ संस्कृतीचे वर्णन. या चाळीमध्ये भांडणे आहेत. हेवेदावे आहेत, परंतु सर्व बिऱ्हाडकरुंना बांधून ठेवणारा आपलेपणाचा धागा आहे. सणावाराला, लग्न समारंभाला, अडीअडचणीला सारी चाळ जणू एक कुटुंबच बनते. चाळकऱ्यांचे राहणीमान साधे होते. पण तब्येती ठणठणीत, चाळीच्या रंगाचे स्वरुप, सफेती नसलेली चाळ पण त्या चाळीविषयी व चाळीतील माणसांविषयी आदराची व आपुलकीची

भावना.

२) अत्र्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाच्या जडणघडणीतील पुणे शहराचा वाटा

प्रल्हाद केशव तथा आचार्य अत्रे, अष्टपैलू व्यक्तीकत्व या व्यक्तीमत्वाच्या जडणघडणीत पुणे शहराचा वाटा फार मोठा आहे. त्यांचा सासवडजवळ कोढीत या गावी जन्म. पण वयाच्या अकराव्या वर्षापासून पुण्यात वास्तव्य. त्यामुळे त्यांच्या मनावर पुणे शहराचे संस्कार झाले. पुण्याचे रस्ते, पुंकरांची वेशभूषा, पुण्याचे खाद्यजीवन पुण्याचा जुनाबाजार, रात्रीचे वातावरण, प्रबोधनाचे केंद्र, या सर्व गोष्टींमुळे अत्र्यांचे व्यक्तीमत्व अष्टपैलू बनले. त्यांच्या मुळात असलेल्या गुणांना पुण्यात आल्यामुळे पैलू पडले.

३) 'वेठीचा आस' मधील आदिवासींच्या समस्या. लेखिका गोदावरी परुळेकर, पुणे येते लक्षाधीश कुटुंबात जन्म. वारली जमातीच्या आदिवासींची समस्या, ठाणे जिल्ह्यात तलासरी, डहाणू, उंबरगा, पालघर या तालुक्यात जंगलात या आदिवासींचे वास्तव्य. ब्रिटीश येण्यापूर्वी सारे आदिवासी या भागातील जमिनीचे मालक होते. पण ब्रिटीश राजवटीत हिंदू, मुसलमान, पारशी व्यापारी आले त्यांनी आदिवासींच्या अज्ञानाचा आणि भोळया स्वभावाचा फायदा घेतला. त्यांच्या जमिनी बळकावल्या. त्यांचा अमानुषपणे छळ केला. त्यांच्या जमिनी घेऊन भूदास पद्धतीचा, गुलामगिरीचा, वेठबिगारीचा छळ, त्यातूनच निर्माण झालेली आसाची पद्धत. परंतु गोदावरी परूळेकरांसारख्या सामाजिक कार्यकर्त्यांच्या प्रयत्नांना यश येऊन वेठबिगारीची पद्धत आता कायद्याने बंद.

English - I

Text - Action and Emotion

Note :- All questions are compulsory.

<u>Home Assigment No. - 1</u>

Q 1 Explain the following sentences giving reference to their context in about 10-12 lines each

Ex. : - ‘He thought nothing of rain, or storm or snow’

This sentence has been extracted from biography of Sir Alexander Fleming. British microbilogist who, discovered the antibiotic, ‘Penicillin’.

Here ‘to think nothing of’ means ‘not to care about’, This means, that Fleming worked with full dedication without thinking anything. He hadn’t care about any season for his dedicated work. Many times he ‘tried and failed’ because of lack of equipments. But only because of his endurable patience he could succed in his goal.

His hard work, perseverance and talant gave wonderful present to world, for this he was awared Noble Prize in 1945.

This sentence shows that Fleming was symbolised with vital energy, zestful excellence and an indomitable spirt.

(Write Any Two of the Following) -10

A) 1) I myself am strong and a fine runner.

2) He tried - and failed.

3) ‘We have waited for more than 340 years for our constitutional and God - given rights’.

4) Muhammad Ali is a name which incorporates respect to both the Prophet and his greatest worrior.

B) Explain the following lines of the poem giving reference to their context (any one) -5

1) Love’s not Time’s fool, though rosy lips and cheeks.

2) When I consider how my light is spent.

3) I don’t know politics but I know the names.

C) **Make Assertive** (any one). -1

Example : Who would like to work on holiday?

Ans : No one would like to work on holiday.

1) Who is free from problems.

2) Who likes to wait at the crowded railway station.

Home Assigment No. - 2

A) **Write short notes on the following topics** (any two). -10

1) Gandhiji’s early life before he went abroad for his studies.
2) Personal qualties of Jawaharlal Nehru which made him an eminent personality.
3) Comparison between Mahatma Gandhi and Martin Luther King.
4) Homi Bhabha’s ‘Cascade Theory’.

B) **Answer in brief** (any one) -5

1) Why does the poet consider the Death a superior form of rest? (Death be not proud).
2) What could be the theme of the Solitary reaper’s song?
3) How does Coleridge define love? Does the story conform to the definition?
4) There is an implict contrast between the poet’s attitude towards his childhood and adulthood in the poem ‘Fern hill’, comment upon this contrast.

C) **Make Interrogative** -1

Example - No one will bell the cat

Ans. - Who will bell the cat?

1) Nobody cares about environment.
2) Starving is better than begging.

<u>Home Assignment No 3.</u>

A) Underline the verb in the following sentences (Any Four) -2

1) Most trees grow at least 4.6 to 6.1 meters tall.
2) Gangotri is full of giant deodars.
3) Dieat plays an important role in health.
4) Language is sensitive issue.
5) He teaches English to me.

B) Rewrite the sentence using correct word order and state the kind of each word as- Subject, Object, Verb, Extension etc.
(any two) -2

Example - Notebooks, boys, writing, in, their, are, words.

Ans - Boys are writing in their note books.

Boys - subject

are writing - verb

words - object

in their notebook - extension.

1) am, graduate, I, young, commerce, a.
2) all, cricket, we, generally, play.
3) will, what, be, price, the.?
4) plays, Smita, with, chess, Seeta.

C) Parts of speech -4

1) Put the following words under each head of the table -

table - A man, I, we, play, red, blue, pencil, shout, harmful, fast, cobler, early, fat oh! good, in, on, that, near, very

Noun	Pronoun	Verb	Adjective	Adverb	Prepostion	Conjunction	Interjection

D) **Use proper articles and fill in the blanks.** -2

1) I have __________problem.

2) you should go for__________walk regularly.

3) He is__________teacher.

4) __________ foreign toys are in great demand today.

E) **Do as directed.** (any four) -4

1) She has drawn a rangoli (Convert in to simple Past Tense)

2) Rohan was drawing portraits. (Convert in to Simple Present Tense)

3) I am reading 'Ramayan'. (Convert in to Past Continuours Tense)

4) She has just completed her cooking. (Convert in to Simple Past Tense)

5) They worked hard. (Convert in to Simple Future Tense)

6) WE play basketball. (Convert in to Simple Future Tense)

F) **Use appropriate prepositions.** (Any Two) -2

1) Tell me something __________you.

2) He lives __________Dadar __________ Mumbai.

Home Assignment No 4.

A) **Write synonyms.** (any two) -1

1) Difficult 2) Happy 3) Capable

B) **Write Antonyms.** (any two) -1

1) Far 2) New 3) Rise

C) **Write down verb and adjective forms of the following nouns.** (any four) -4

1) Table 2) Storm 3) Terror

4) Voice 3) Milk 4) Gas

D) Translate in to Marathi or Hindi. -5

We all read for a variety of reasons. These reasons change with our age, our interests and the literature we read. Our basic reason for reading is probably pleasure. We read literature mostly because we enjoy it, getting information and knowledge are other reasons of reading.

E) Letter writing (any one) -5

Example : Write a letter to the Director Mumbai Doordarshan, asking him to increas the humber of educational T.V. programmes.

56, Pheribunder,
Malad (West),
Mumbai - 400064,
20th November, 2008

To,
The Director,
Mumbai Doordarshan,
Worli,
Mumbai - 400018

Subject : Educational T.V. Programmes

Dear Sir,

It is seen that most programmes on all your channels are either film-based or sports based. Surely entertainment alone should not be the prime motive for an institution such as yours. Student-oriented programmes are few and far between. Except for a few UGC-sponsored programmes, there is hardly any educative progremme for children.

Ideally, Doordarshan should have an entire channal devoted only to programmes for children. This channel should include Educational programmes by way of cartoons as well as classroom lessons. We do expect

to see a substanitial increase in the number of educational programmes in response to this appeal.

Your faithfully

X. Y. Z.

(i) Write a letter to the Director, Sant, Gadege Maharaj Suger Factory asking him to take a permission to visit a factory as a 'Industrial Visit' of your class.

OR

(ii) Write an application for the post of 'Assistant Lecturer' in English in St. Mira college, Pune. 411006. (Don't write your biodata).

OR

(iii) You have lost your bicycle. Write a letter of complaint to the police inspector of your area.

- Give the date and time when you lost it.
- details of your bicycle.
- request the inspector to find it out.
- Add your own points.

Home Assiginment No.5

Note Making - a) Draw tree diagram (Any one) - -5

(A) Example - Draw a tree diagram that contains the main points and important supporting detalis form the following text about 'Headache'.

Headache is an almost universal human experience. Most headches are either ignored or treated by the patient with over-the counter medications. There are two main types of headache : Primary and Secondary.

Primary headaches include the tension type, migrains and cluster headches and are not caused by other medical conditions such as infection or increased pressure in the skull due to a tumour.

For treating headaches, ice-packs are amongst the most effective nondrug

treatments. The earlier you use an ice-pack to treat your headache the better. Besides applying it to the painful area, try placing it on the back of the neck, forehead and temples.

Heat can sometimes foster relaxation, increase of blood-flow and relax your muscles. Rest or nap can give the brain an opportunity to get back to normal.

Ans : **Headaches**

- Types
  - primary
    - tension
      migraine
      cluster headacahes
      (not caused by other)
      medical conditions)
  - Secondary
    - infection
      increased
      pressure
      in skull due
      to tumour
      (caused by
      other medical
      conditions.)
- Treatment (non-drug)
  - icepacks
    - applied
      to painful
      area
      back of the neck,
      forehead
      and temples
  - Heat
  - Rest
    - or nap

Draw a tree diagram that contains the main points and important supporting details from the following text (Any One)

There are many different kinds of musical instruments. They are divided into three main classes according to the way that they are played. For example, some instrument are played by blowing air into them. These are called wind instruments. Some of these are said to be of the woodwind family. Examples of woodwind instruments are the flute, the clarinet and the bassoon. Other instruments are made of grass; the trumpet and horn, for example. There are also various other wind instruments such as the mouth-organ and the bagpipes.

Some instruments are played by banging or striking them. One obvious example is the drum, of which there are various kinds. Instruments like this are called percussion instruments.

The last big groups of musical instruments are the ones, which have strings. There are two main kinds of stringed instruments; those in which the music is made by plucking the strings and those where the player draws a bow across the strings. Examples of the former are the harp and guitar. Examples of the latter are the violin and the cello.

OR

In most parts of the world, live stock provide such food products as meat, butter cheese, eggs and milk. These foods supply the body with necessary proteins, minerals and vitamins for good health.

Livestock also provide such valuble byproducts as fur, hair, leather and wool. Many cottage industries depend on these products for sustenance. Goods such as blankets, brushers, clothing and shoes are made on a small scale. Manufacturers use the hoops and horns of livestock to make such articles as buttons, combs, glue and knives. Other livestock byproducts are used in the preparation of livestock feed.

Some of the glands and organs of certain livestock are used to make drugs. Processed animal fat, called tallow, can be made into livestock feed and soad. Mnufacturers use the feathers of ducks and geese in making bedding and insulated clothing.

Every year, livestock deposit tons of body waste that fertilize the soil. This organic fertilizer increases the growth and food production of many plants.

Q. 5B) Read the following paragraph carefully and answer the questions given at the end.

By the time the school show get over, it had become quite dark. The streets were deserted. Vijay left his friends at the bus-stop and started for home. Now that the mother was not with him, he could take his favourite short-cut. Near the third lamppost after the stop a side fence had come down, Vijay jumped across the thorny hedge, climbed over a couple of stone stiles and struck across an empty plot.

And suddenly he saw the two points of light one yellow, the other red; both twinkling and moving for a moment he was confused. Stars should be courless and planets should not twinkle..... and neither of them should move thus. Vijay's heart was hammering with excitement.... five paces from him was a strange, glittering object from the heavens. It looked like a plastic cage, but he couldn't be sure. He had to shield his eyes against emerald greens, golden yellows, pure reds and sunset oranges.

Vijay was in a quandary; he didn't know whether to stand or run.

'Vijay'.

He was startled at the sudden call. He was swung around to look for, the caller ------ He was alon; he and this strange machine from the stars.

Question :

1) Why could Vijay take a short cut? -1

2) What confused Vijay? -1

3) When was Viay startled? -2

4) Which part of the story does this extract probably come from? -1
Give reason to your answer.

5) What do the words 'Shield his eyes' mean?

C) Write a paragraph in about 10-15 lines on any one of the following. -4

1) A road accident I witnessed.

2) The evils of unemployment.

3) The Value of books.

D) Romove 'Too'. (any one) -1

1) Ramesh was too tall to travel by bus.

2) The movie is too boaring to watch.

● ● ●

MG - 1 विभाग २ - गद्यवेचे साहित्यातून समाजदर्शन
प्रश्नपेढी

टिप : MG - 1 या प्रथम वर्ष बी.ए. च्या मराठी विषयाच्या अभ्यासक्रमाचे दोन विभाग आहेत.

१. व्यावहारिक मराठी व २. गद्यवेचे - साहित्यतून समाजदर्शन. पैकी विभाग १ म्हणजेच व्यावहारिक मराठी या विभागाला प्रश्नपेढी लागू नाही. त्यामुळे प्रस्तुत प्रश्नपेढीमध्ये केवळ गद्यवेचे - साहित्यातून समाजदर्शन या पाठ्यपुस्तकावरील प्रश्नांचा समावेश आहे.

प्रस्तुत विभागावर दीर्घोत्तरी प्रश्न अपेक्षित नसून थोडक्यात उत्तरे लिहा आणि टिपा लिहा या स्वरुपाचे प्रश्न विचारले जातील.

थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१) भारतीय लोकशाही अपयशी ठरु नये यासाठी डॉ. आंबेडकरांनी कोणते इशारे दिले आहेत?

२) रावसाहेब पटवर्धनांनी लोकशाहीचा कोणता अर्थ सांगितलला आहे? ब्रिटीश लोकशाही व भारतीय लोकशाही यांच्यातील फरक पाठाच्या आधारे लिहा.

३) लोकशाहीच्या यशस्वितेसाठी रावसाहेब पटवर्धनांनी कोणते उपाय सुचविले?

४) ''पुणे शहराचे हृदय झोपलेले नव्हते, ते जागृत झाले होते''. असे आचार्य अत्र्यांनी का म्हणले?

५) आचार्य अत्र्यांनी वर्ण केल्यापैकी पुण्याची कोणती वैशिष्ट्ये तुम्हाला भावली? का?

६) रखमाबाईंच्या वैवाहिक जीवनात का व कसे वादळ उठले?

७) य. दि. फडके यांनी समाजातील व्यक्तींचे कोणते दोन वर्गसांगितले? रखमाबाईंचा समावेश त्यापैकी कोणत्या वर्गात करता येईल का?

८) ''वेठीच्या आसाचा फेरा'' हे शीर्षक स्पष्ट करा.

९) ''दुपारची शाळा'' या पाठाच्या आधारे कैकाडी समाजाच्या समस्या लिहा.

१०) भटक्या जीवनाने कैकाडी समाजापुढे कोणत्या समस्या निर्माण केल्या?

११) गं. बा. सरदारांनी दलित साहित्यिकांना कोणते मार्गदर्शन केलेले आहे?

१२) दुसऱ्या महायुद्धानंतरच्या काळात बटाट्याच्या चाळीतील लोकांच्या जीवनात कोणते बदल घडून आले?

१३) बटाट्याच्या चाळीला कशाकशाची भीती वाटते?

१४) बटाट्याच्या चाळीचे स्वरुप कशाप्रकारे बदलले?

१५) ''भारत स्वतंत्र नाही'' असे शरद जोशी का म्हणतात?

१६) शरद जोशींनी सांगितलेल्या शेतकऱ्यांच्यासमस्या स्पष्ट करा.

१७) वि. वा. शिरवाडकर यांच्या मते कोणकोणत्या क्षेत्रांमध्ये मराठी भाषेवर आक्रमण झालेले आहे? कशा प्रकारे?

टिपा लिहा :

१) सामाजिक व आर्थिक समतेबाबतचे डॉ. आंबेडकर यांचे विचार (लोकशाहीचे भवितव्य या पाठाचे आधारे.)

२) विरोधी पक्षांचे दोष व अपयश (रावसाहेब पटवर्धनांच्या मते)

३) सत्ताधारी पक्षाचे दोष (''भारतीय लोकशाहीच्या मार्गातील अडथळे'' या पाठाच्या आधारे)

४) सासवड ते पुणे प्रवास (''मी कुठे झालो'' या पाठाच्या आधारे)

५) पुण्याचे रस्ते (''मी कुठे झालो'' या पाठाच्या आधारे)

६) पुणेकरांची वेषभूषा (''मी कुठे झालो'' या पाठाच्या आधारे)

७) पुण्याचे खाद्यजीवन (''मी कुठे झालो'' या पाठाच्या आधारे)

८) रखमाबाईंच्या व्यक्तिमत्वाचे पैलू.

९) वारली जामातीच्या समस्या (वेठीच्या आसाचा फेरा या पाठाच्या आधारे)

१०) लक्ष्मण मानेंच्या शालेय शिक्षणाची सुरुवात

११) दलित साहित्यिकांची साहित्याविषयीची भूमिका

१२) दुसऱ्या महायुद्धापूर्वीची बटाट्याची चाळ

१३) मध्ययुगीन साम्राज्यवाद व आधुनिक साम्राज्यवाद

१४) मराठी भाषेच्या संवर्धनासाठी वि. वा. शिरवाडकरांनी सुचविलेले उपाय

● ● ●